

ژانویه ی سیاه، نماد سرکوب شوروی در موضوع قره باغ

بسیاری از شهروندان آذربایجانی به عنوان یادگار جنایتی که بر ملت خود شده است، مشتتی از پوکه های فشنگ های سربازان روس را تا سالها در خانه های خود نگه میداشتند.

آران نیوز: جمهوری آذربایجان یکی از کشورهایی است که در زمان شوروی، بیشترین ضربه را از سیاست های کمونیستی خورده است. تراژدی 20 ژانویه سال 1990 برای جمهوری آذربایجان، فراموش ناشدنی است و آن را با نام "ژانویه سیاه" یا "قارا یانوار" گرامی می دارند. تحلیل رفتارهای مختلف سیاسی و نظامی شوروی و جمهوری های تابعه در سال های 1988 تا 1990، نشان می دهد، این حکومت همچنان قصد داشت تا با سیاست سرکوب، اهداف و سیاست های خود را پیش ببرد.

پس از روی کار آمدن گورباچف در سال 1985، جامعه شوروی در پی ایجاد فضای باز سیاسی و بازسازی و نوسازی جامعه معروف به برنامه ی پروسترویکا، بود. اختلافات قومی و دینی که در نتیجه ی سیاست های استالینیستی برای بقای حکومت شوروی، برنامه ریزی شده بود، به دنبال احقاق حقوق و بلعیدن ساختار سرکوبگر حزب کمونیست بود و با اعلام سیاست های بازسازی جامعه در زمان گورباچف، فرصت یافته بود تا در واقع حزب کمونیست را با چالش های بزرگ روبرو کند.

ارامنه منطقه خودمختار قره باغ کوهستانی براساس همان سیاست های استالینیستی و در چارچوب حکومت شوروی سوسیالیستی آذربایجان، از خودمختاری برخوردار بودند اما با بهره گیری از فرصت پیش آمده، ادعای الحاق به ارمنستان را پیش کشیدند. سال 1988 آغاز درگیری های قره باغ بود که به درگیری بین ارامنه و آذربایجانی ها در هر دو جمهوری منجر شد.

هزاران شهروند آذربایجانی ساکن در جمهوری ارمنستان از این کشور اخراج و به سوی آذربایجان روانه شدند. ارامنه ساکن در منطقه قره باغ کوهستانی نیز ساکنان آذربایجانی را از خانه های خود بیرون کرده و آنها را وادار به ترک دیار و مهاجرت به دیگر نقاط جمهوری آذربایجان کردند.

ارامنه ساکن در جمهوری آذربایجان در مواجهه با خشم مسلمانان نیز ناگزیر به ترک خاک آذربایجان شدند. شعله های آتش مناقشه بین دو کشور فروزان شد و در شهرهای باکو و سومقاییت آذربایجان، منجر به کشتارهایی شد که بهانه ای برای ارتش سرخ شوروی و سرکوب اندیشه های استقلال خواهی گردید. شدت عمل ارتش سرخ در برخورد با آذربایجانی ها در واقع برای گرفتن زهر چشم از دیگر جمهوری های شوروی بود تا خیال از بین بردن اتحاد را در سر نداشته باشند.

در نیمه های شب 19 ژانویه و منتهی به بامداد 20 ژانویه 1990 ارتش شوروی با تانک، نیروهای نظامی و آرایشی کاملاً جنگی وارد باکو پایتخت جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان شد. مردم برای جلوگیری از هجوم تانک ها به مقابله با حمله نظامی برخاستند اما ارتش مسلح، به دستور مقامات حزب کمونیست و شخص گورباچف به روی مردم بی دفاع و غیر نظامی آتش گشود که فاجعه ای دردناک برای آذربایجان رقم زد. حجم تیراندازی ها در آن شب تا صبح به حدی بود که بسیاری از شهروندان آذری به عنوان یادگار جنایتی که بر ملت خود شده است، مشتتی از پوکه های فشنگ های سربازان روس را تا سالها در خانه های خود نگه میداشتند.

در کشتار 20 ژانویه، 137 نفر از شهروندان عادی جمهوری آذربایجان کشته، 744 نفر زخمی، بیش از 800 نفر بازداشت و بیش از 200 منزل مسکونی تخریب شد. از سال 1990 این روز در تاریخ جمهوری آذربایجان به ژانویه سیاه "قارا یانوار" و روز ماتم معروف شد و خیابان "شهیدلر" به یاد شهدای حادثه 20 ژانویه، نامگذاری شده است.